

خلفه د و غرو

مدیری: جلال ساهر

اداره خانه

استانبولده نور عثمانیه

چاوده سنده ۴۰ نوسورلی

«تورک یوردی»

تجشده ۲۱ تضرین ثانی، ۱۳۲۹

سپیل: ۱ صایي: ۳۳

سیلانی

عثمانی مملکتی ایچون ۱۲ غروش

روسیه و عجمستان ایچون ۲ روبله

باشقه مملکتلر ایچون ۵ فرانک

صایبی ۱۰ پارده

هفته دهر تورک یوردی، طرفین مقایله

بو صایبردی یازیله

ورم و ورم موزه سته دأثر مقاله لر: ورم له گوره ش، آ. ی * ورم * * *
اکری عماریه سی، * * * * دوشونجه یازی شی.

ورم انسانلرک اَلْ قورقونج دوشمانیدر. یالکز استانبولده
۲۷,۰۰۰ ورملی وارد در و سنه ده بونلردن ۲,۷۰۰ کیشی
ئولمکده در.

فقط ورم آیی اولور بر خسته لقدر. ورمه طوتولما مق
و طوتولدق دن صو کرا ورم دن قورتولمق انسانک کندی
النده در.

زمانز، اُسکی زمانلره نسبتله چوق داها عقللی
بر زماندر. انسانلر، شیمدی داها آیی دوشونه رک داها
عقللی حرکت ایدیورلر. زمانز انسانلرینک ده اَلْ عقللیلری
فرنکلردر. ذاتاً «عقل» فرنگستان «دیمز لومی یا؟ زمانز
فرنکلری بر ایجه دوشونوب طاشیندق دن صو کرا کنیدی لری نه
شویله دیمش لر: «مادامک دنیاده انسانلری اَلْ چوق
ئولدور دن محاربه، زلزله، صو باصمه سی گپی قضالر،
یاخود قولره را، وبا گپی قورقونج خسته لقلر ده گیلده،
ورم، صیتمه گپی ایچین ایچین ییهن خسته لقلر ده را و حالده

ورم له گوره ش

هکیملرک حسابلردن آ کلاشیلورک دنیاده اَلْ
چوق آدم ئولدور دن خسته لقلردن بریسی ورم در.
ورمک انسانلره ویردیگی ضرری، نه قولره را، نه وبا
نه محاربه، نه باشقا آقتلر ورمیور. حالبوکه قولره رایه،
وبایه قارشى قارائینه لر، قوردونلر قونیور، محاربه لردن،
امکانک صوگ درجه سته قدر چکینلیور. ورم، یعنی
ایجه خسته لغه، انسانلر نه نسه، اوقادار اهمیت ویرمه مشلر،
اوندن قورونمق ایچون چاره لر، تدبیرلر یلکده ارامامش لر.

اوگړه تمك و اوڼدن صاقيڼدېرمق ايچون وعظلم، مصاحبه لر
 ترتيب ايديش. بويوجك شهرلرده ورمي بيلدېرېر،
 ورمډن قاچيڼمي اوگړه تير سرگيلر ياييلوب اوسرگيلر
 قصه لرده، كويلرده دولاشدېرېش، بومناستېلده يښه
 وعظلم ويريښ، مصاحبه لر ياييلامش.. طيبي گونده لك
 غزنه لر، هفتلق، آيلق مجموعه لره مراجعت ايديلوب
 اونرلر كډه ورمه داتر چوقچه يازمه لرې تامين ايديريش.
 بونكله ده اكثفا اولوغامش، خلقك بردن نظر دقتي ورم
 اوزيښه جلب ايتك، بركون خلق منحصرا ورمه مشغول
 ايتك، يالكز ورمي دوشوندورمك، يالكز ورمه داتر
 قونوشدورمق ايچون ورم گونلرې يايق عادي جيقميش.
 بن بو عادي هانكي فرنكلرك چيقاردېغې بيلمورم.
 اوني روسپه ده كوردم. روسلرك «ورمله كوره شمك
 جمعي» گچن سته نك ايلك بهارنده، بويوجك شهرلرك
 هر بريسنده «آق چيچك گوني» ديه بر «ورم گوني»
 يادي. آق چيچك گونده، شهرلرك برقاچ يرنده دوقورلر
 طرفدن ورم حقه ده وعظلم، مصاحبه لر ترتيب ايديلدې.
 سيقاقلرده، طبق بزم معاونت مليه «وقاد» لري
 گي، «آق چيچك» يعني پايته لر صايتليدي. بو
 صايتيدن طويلانان پاره، «ورمله كوره شمك» جمعي نك
 صنديغه گيردي. شهرلرك اوگونكي غزنه لر، قوجه
 قوجه يازيلرله «بوگون آق چيچك گوني» ورمه
 كوره شمك گوني! ورم، يگيله بيلر برخسته لقدر! آني
 كوره شمك بيلرسهك، اونك نچه سندن بر جوق انسان
 قارده شلرېمزي قور تاراجفر. ناصل كوره شيله بيله چكي
 آشاغدين اوقويوب توگړه نيكز! «گي آكلاشلا جق
 وگوزي، فكري چكك جك سوزلر يازيلدي. ووتون
 غزنه لر يالكز ورمه داتر مقاله لرله، حكايه لرله،
 دوشونجه لرله، نصيحتلرله دولدورولدي. آق چيچك
 صانان كوچوك قزلر، گوزل مادموازلر ايسه، چيچك لره
 برابر، باد هوا اولارق بر جوق رساله لر، بيان نامه لر
 داغيتديلر. بعضي شهرلرده اوگون ديوارلرله تراموايلرله،

بزلك جوق بونلرك نوكتي آلميه چالشمالي بز، بوخسته لقلرله،
 كوره شمك لري، غونا ايتملي بز، محاربه ايتملي بز، نهايت
 اونلرې يگوب، آدم اوغللرې بوخسته لقلردن قور تاروب
 نولومي اكسيلملي بز؛ انسانلرې جوق ياشاتمالي بز، هم
 خسته لقسز ياشاتمالي بز..»

فرنكلر دوشوندكلرې هان يايارلر، بزم گيې اشرف
 ساعت بلكه بوب وقت غائب ايتزلر. ايلك نوگچه غالب
 آلمانپاده، «ورمله كوره شمك» درنكلرې قورولش.
 بودرگه، طيبي هكيملر، عاللم، زنگيلر، حكومت
 آداملرې گيرمشلر. درنك عقل واپار طويلامش. آدم،
 عقل، بار اولدقدين صوكر آندپاده ديوله بيله كوره شيله بيلر.
 «ورمله كوره ش» باشلامش. ناصل كوره شمكلر؟ -
 اولار ورمك نه اولدېغې، انسانك ناصل ورمه ياقالانديغې،
 ورمه ياقالانماق ايچون نه يايق لازم كلدېگي، ياقالانقدن
 صوگرا ورمډن قور تولى ايچون ناصل كندې قوللامق
 كرك اولدېغې هر كسه بوتون آلمانپاليله اوگړه تيه
 چالشمش.

آلمانپالير، آلتش يمش ميليون كيشيدر، يعني بزم
 عثمانليرك مجموعه نك اوج دورت مثلي. بوقدر كشي به،
 ناصل نوگړه بيلرېم، ديه چككز؟ - اونكده قولاي
 وار: «ورمله كوره شمك درنكي»، هر شهرده هر قصه ده
 بر ريشه آچيش، اورلرده ورمه كوره شمك هوسيليرې
 طويلامش. ورمه داتر رساله لر، بيان نامه لر يازوب باصديرمش،
 اورساله و بيان نامه لرې باد هوا اوله رق هر كويه، هر اوه
 داغيتمش. آلمانپاده هر كس اوقويوب يازمق بيلر؛ بونكله
 برابر بلكه رساله و بيان نامه لرې هر كس اوقوماز ديه بر
 طقم قوجامان ديوار دسملرې ياديروب، كويلرله، شهرلرك
 ديوارلر نه آصديرمش. بولوحه لرده لك جاهل آداملرك لك
 كوچوك چوجوقلر ك بيله آكلاياجي گي قوجامان، رنكلي
 ساده دسملرله، بيان نامه لرده يازيل شيلر آكلايلمق
 ايسته نيلاش. بلكه دسملرله باقايان بولونور ديه،
 كايسلرده، مختار اولرنده، محله قهوه لرنده ورمي

مسأله سنده بو محترم پهلو انارک اسماعیل او نو تیا جقدر .
 حکیمایر یز وظیفه لر ی ایا ایدویرلر ، فقط
 اعتراف ایتمی یز که مطبوعات و افکار عمومییه بو مهم
 ایشه آلدن گلی تماماً پایمادی ، اسیر کدی . ورم ،
 بزم ایچون ایسالیانلردنه ، بالقان هیئت متفه .
 سندن ده ، حتی کتدکه اوستمه جولالانان اورویا هیئت
 متفه سندن ده دها قورقونج بردوشاندر . نوته کیلر یریمزی ،
 مالزی آلدیلر ، المی ایستورلر ؛ بریکی ایسه جانغزی
 آیلور . تورکر ، عثمانلیسلر تولوب بیتدکن صوگرا ،
 عثمانی وطنی قالیری ؛ اصل جانغزه صوصایان دوشانلریز
 ورم ، صیتمه و فرنگی در . بز غزته جیلر ایسالیانلر ،
 بولغارلر ، یونانلیر .. فلان حقنده متصل باش مقاله لر ،
 اورتا مقاله لر ، صوگ مقاله ر بازار دورورده ، عرقزی
 حقیقه محو ایدن خسته لقره دائر ، ورم موزه سنک
 آجیلماسی گبی برفرست ظهورنده بیله یازمقدن چکینیرزا
 افکار عمومییه یی یاپان خلغمز ایسه جاهلمی جاهلدر .
 افکار عمومییه یی بول گوسترمک دعواسنده بولان مطبوعات
 وظیفه سنی حقیقه ایفا ایتمه دکن صوگرا خلقلک ، ورم
 قوفه رانسلرنده اوچ دورت کیشی حاضر بولوناجق ،
 ورم موزه سنه گونده ، دورت بشدن فضله زیارتچی
 کلمیه جک قدر بیکانه داورانماسی معذور گورولمیلدر .
 بونکله برابر ، ورمله گورده شمه یه باشلایانلرک همترلی
 اکیسيلمه معلی ، غیرتلی کسيلمه معلی در . بالعکس گورده شه ،
 مطبوعاتی ، خلقی اشتراک ایتریمک ایچون چارملر آرامالی
 و موفق اولورلر سه ، صیتمه ایله ده ، فرنگی ایله ده ، بالکیز
 رسمی و قرطاسی ده گیل ، خلقه دایاناراق ، خلقی اشتراک
 ایتریره رک ، یعنی ورمده باشلادقلری گبی گورده شمک
 یولار یی بولمه چالیشایلدرلر . اگر اوردومز ، دونا تامن
 انساندن دوشانلره قارشى وطن و ملتیزى مدافعه ی مؤکل
 ایسه ، حکیمایر یزده صیتمه ، فرنگی ، ورم ، قوله را گبی
 انسان اولمادقلری ایچون دها کور دها قورقونج دوشانلره
 قارشى بنه او وطن و ملتى مدافعه ایله موظفدرلر . تورک

اوتوبوسلره آسيلمش قوجامان رسم لوحه لر یله بویوک
 یازیلرله ورمک نه اولدینی ، ناصل سربایت ایتریدکی ،
 اوندن ناصل صاقیله بیله یکی گوستریلدی . حتی آقامشک
 تیارولری بیله ، اوگون ورمه دائر او یون او یاندی !
 یسه اوگون شهرده ورم سرگیمی آچیلدی . سرگی ده
 قادین و ارکک حکیملر ، زیارتچیلره آغیزدن بر جوق
 معلومات ویردیر ؛ رساله ، بیاننامه داغیتیلر .

بویله بر ورم گونی یاییلان شهرک ، بویوک کوچوک
 عالم ، جاهل بوتون اهالیسی ورمی دویمان قلمادی .
 اوگورولتو ، اوچیچکار ، او یازیلر هرکک گوزی ،
 دوشونمه سنی کندیبه جکدی : آز جوق دوشوندوردی ؛
 آز جوق ایز بر اقدی .

روسیه ده کی آق چیچک گونلر یسه شمالی تورک
 قارده شلریز فعالیتله اشتراک ایتریلر ، برچونى « ورمله
 گورده ش » جمعیتله اعضا یازیلدی . اماملری ، جامعلره ورم
 حقنده ، ورمله گورده شمه نك ثواب اولماسی حقنده وعظ
 ویردیلر ؛ ارکک قادین حکیملری قوفه رانسلر ، مصاحبه لر
 یایدیلر ؛ گنج قیزلری آق چیچک صائدیلر ؛ زنگینلری جوق
 جوق بارا ویردیلر ؛ غزته لر ی ، اوگونکی نسخهلری
 ورمه تخصیص ایتریلر . شمال تورکجه سیله رساله
 و بیاننامه لر یازیلوب باصیلدی . و باد هوا داغیتیلدی .
 طیه طلبه سی گنجلر ، کویله گیدوب ، ورم مصاحبه لر ی
 یایدیلر و کویلولره اویساننامه لر ی اوقویوب آکلامه یه
 اوغراشدیلر .

• •

بزم صحیه اداره مزکده ، ورمله گورده شمه یه باشلادینی ،
 لکخانه خسته خانه سنده بر ورم موزه سی آجاسندن ، ورم حقنده
 رساله و بیاننامه لر نشر ایتمه سندن و بویله غزته لر
 و افکار عمومییه مراجعت ایلمه سندن آکلاشیلیور .
 تبریک ایدرز : الله یولی آق و آجیق ایسین . بواشده
 ائک جوق همی سبقت ایدن ذانلر ، دوققور رشاد رضا
 بک ایله محترم رفیقایلدر . خلغمز ، ورمله گورده شمک

ورم مقرو بونك بولونماسی ده بوخته لفه طوتولش اولانلرك
یره فیرلا تدرلی بالغا ملر ، توکروکلردن ایلری گلیر .
بو بالغام قورور ، توز حائه گچر ، سوپرولورکی ویا
روز کاردن هوایه اوچار ، صاغلارلرك وجودینه گیرم .
اولا توزلری مقرو بوردن محافظه ایتملی ، بونك ایچین ده
هرکسه ولوخته اولسون ولو اولماسین بره توکورمه نك
برقصور ده گیل ، عادتا بر جنایت اولدیغی اوکره تملی .
صوگرا توزی هوالاندرمقیدن صاقیتالی ، بونك
ایچین ده باخصوص بر چوق کیمسه لرك بولوندرلی محللری
صولا مقسزین سوپورمه مایلدر .

مقرو بولی توزلر دوعروجه انسانك جگرلرینه
کیدیه بیلدیگی کچی اولا آچقده براقیلان یمشیر ، قورو
یمشیر و سائر ینجهك ماده لر اوزرینه ده قونار ، اورادن
انسانك وجودینه داخل اولور . آچقده ینجهك شی
صاندرماق بوندن دولای پك مهمدر .

برخسته نوکسوردیگی زمان آغزندن بالغام داملا-
جقلری چیقار ، اطرافه فیرلار ، بویه برخسته نك برمترو
قادار یاقینده بولونانلر بوداملا جقلرده بولونان مقرو بولی
نفس بورولرینه آلیرلر .
هرکسه نوکسورور ایکن آلی آغزینیه طومعنی
اوکره تمه لیدر .

ورملیلرلك چاماشیرلرنده مقرو بولر واردور . بونلری
قایناقمسزین ییقامق چوق تهلک لیدر . ورملی چوقلرلك
اویونچاقلری ده تهلک لیدر .

ورملیلرلك بولوندرلی اوطه لرك هر طرفسه ورم
مقرو بولی یاییلیر . بویه اوطه لاری باشقا کیمسه اوطورمه
باشلامدن اول فی صورتده تمیزله تمه لیدر .

ورم مقرو بولی وجوده متورم ایشکلرك سوتی
ایله ده گیرم . بو واسطه ایله اُك زیاده چوقلر خسته لفه
طوتولور . آبی قایناماش سوت ایجمه مایلدر . سوت
برچارک قاینا تیلماز ایسه ایچنده کی مقرو بولرك هپسی
تلف اولماز .

هکیملری بومقدس وظیفه لایق اولدقلری ، بوایشك
آری بولوندرلی البته اثبات ایدیه جکلردر .
آی .

ورم

ورم پك نولدوروجی برخسته لقدر . استانبول
شهرنده وقوعه کلن وفیاته قیاس ایله حساب اولتورایسه
هرسه عثمانی دیارنده یوزبیک الی یوزیکرمی بیک قادار
آدم بوخته لقدن نولمکده در . بوتون بووفات ایدمه لری
بر آرایه طوبلامق ممکن اولسه آدرنه ایله آطنه شهرلرینك
مجموع اهالیسی قادار ایدر .

یعنی هرسه ورم مملکتلرندن آدرنه ایله آطنه شهرلرینك
مجموع نفوسی قادار خلقی ایتمکده در .
وقتیله آوروپا مملکتلرینده ده بویه ایدی . لکن اونلر
فك قاعده لرینی تطبیق ایدیه بوخته لغك مضرتی
آزالتمه موق اولدیلر .

مثلا اینگیلترده ۱۸۶۴ سنه سنده ورمدن اون بیک
کیشیده ۲۵ کیشی وفات ایدیوردی . اینگیلزلر چوق
جالبدیلر . اولرلی فنه داها موافق اولارق یاپدیلر .
ورمك نردن گلدیگنه دقت ایدرلك اونك احصایی چاره سنه
باقدیلر . بوسایه ده ۱۸۷۹ سنه سنده اون بیک کیشیده
۲۱ کیشی نولگه باشلادی ؛ ۱۸۸۹ ده ۱۵ کیشی نولدی ؛
شیمدی یالکر ۱۳ کیشی نولور . یعنی وفاتی یاری یاری به
آزالتدیلر . بوسورتله قازاندیلر .

آمانلارده عینی صورته ورمك مضرتی آزالتمشلردر .
بویه مهم بر موقیت برطاق ساده قاعده لرك تطبیق
سایه سنده ممکن اولور .
اولا ورمك ناصل گلدیگنی بیلمه لیدر .

ورم گوزله کورولیه جك قدر کوجوك پك کوجوك ،
بر مقروبك انسانك وجودینه گیرمه سله حاصل اولور .
بومقرو ب اُك زیاده نفس آلیندینی زمان آق جگرلریمزه
قادار کیدن توزلرله وجوده داخل اولور . توزلرده